

יבוא, יצוא ומה שביניהם סקירות וחידושים בענייני חוק ומשפט

עו"ד גיל נדל, ראש תחום יבוא, יצוא וסחר בינלאומי במחלקת מיסים ותגמול בכירים

תניית שיפוט שאינה מפורטת דיה - לא תתקבל עו"ד גיל נדל, עותמאן אלשייך

רקע:

מחלוקות רבות בתחום הסחר הבינלאומי משלבות, מטבע הדברים, גורמים זרים שנמצאים מחוץ למדינת ישראל, באופן שמעורר את השאלה באיזו מדינה יתנהל הדיון בסכסוך המשפטי שנוצר, וליתר דיוק- לאיזה בית משפט להגיש את התביעה- האם לבית המשפט בישראל או לבית המשפט הזר?

גורמים שונים בשרשרת ההובלה והלוגיסטיקה דואגים ברוב המקרים להסדיר את הנושא באמצעות הוספת תניית שיפוט, בשטר המטען או במסמך אחר, ולפיה קובעים באיזו מדינה ובאיזה בית משפט תתנהל התדיינות המשפטית ככל שתהיה.

החלטות בתי המשפט בארץ מעלות את הרושם כי אין אהדה רבה לתניות הללו מאחר והינן שוללות את סמכות השיפוט מבית המשפט. מסיבה זו, בתי המשפט בארץ נוהגים לבצע בחינה מדוקדקת של ניסוח התניות, על מנת לבחון האם הן חד-משמעיות או שהן נותנות מקום לפרשנות.

בסקירה זו נתאר את החלטת בית משפט השלום בתל-אביב בקשר עם מקום ההתדיינות של תביעה שהוגשה מטעם חברת ביטוח ישראלית נגד חברת ספנות זרה, בגין נזק שנגרם למטען שהובל מנמל אנטוורפן בבלגיה לישראל.

בית המשפט דחה את טענת חברת הספנות הזרה לפיה תניית השיפוט בשטר המטען הינה ייחודית לבית המשפט בנאפולי, וקבע כי על התביעה להתנהל בישראל.

עובדות המקרה וטענות הצדדים:

הפניקס חברה לביטוח בע"מ ("המבטח") הגישה תביעה בישראל נגד חברות שייט ספנות ושילוח בין לאומי ("חברת הספנות") על סך של כ-350,000 ש"ח בגין נזק שנגרם למטען שביטחה ואשר הכיל שני קומביינים שהובלו מנמל אנטוורפן, בבלגיה, והיו מיועדים להגיע לישראל.

חברת הספנות הזרה הגישה בקשה לבית המשפט לעיכוב ההליכים נגדה מאחר ולטענתה קיימת בשטר המטען תניית שיפוט המקנה סמכות ייחודית לבית המשפט בנאפולי ולפי הדין האיטלקי, וזהו נוסחה:

"Any and all claims and/or disputes arising under the contract of carriage evidenced by this Bill of Lading or in connection therewith shall be brought before and determined by Courts of Naples and in accordance with the Law of Italy, unless otherwise provided therein. The Carrier, however reserves the right to take legal actions against the Merchant or the Holder as well at any other Competent Court."

חברת הספנות טענה כי הניסוח של התנייה מצביע על היותה ייחודית ולא מקבילה, וכי בכל אופן על-פי מבחן מירב הזיקות, אין לסכסוך זה זיקות רבות לישראל. לטענתה, מאחר והיא מתפעלת יותר מ-120 אוניות היא פועלת לרכו את כל ההליכים המשפטיים לבית משפט אחד ועל כן יש לכבד את תניית השיפוט.

המבטח טען מנגד שמלשון התנייה עולה שהינה מקבילה כאשר לשונה סובל פרשנות המפנה לבתי משפט אחרים. בנוסף טען המבטח שיש לחברת הספנות זיקה לישראל מאחר ומינתה סוכן מטעמה בישראל.

חברת הספנות טענה שלפי לשון התנייה, רק לה מוקנית הזכות לתבוע בבתי משפט אחרים מלבד באיטליה. ביחס לסוכן שמונה על ידה בישראל, חברת הספנות טענה שמינויו דווקא מאושש את טענתה שכן זה מאפשר לתובע פוטנציאלי לדלג על הגשת הבקשה למתן היתר להמצאה מחוץ לשיפוט, ואין במינויו כדי לגרוע מכוונתה לנהל את התדיינות מחוץ לישראל.

החלטת בית המשפט:

בית המשפט בחן את לשון תניית השיפוט וקבע שהינה תנייה מקבילה ואינה ייחודית מאחר ונכללת בה האפשרות למוביל לבחור סמכות שיפוט אחרת ובכך נשללה ייחודיות התנייה, זאת גם לאור המגמות של פרשנות החוזה לרעת המנסח והכבוד ההדדי בין ערכאות שיפוט שונות.

למעשה, בית המשפט קבע כי אם למוביל הימי מותר לבחור כל בית משפט על פני הגלובוס כראות עיניו, לא הגיוני כי כאשר תובעים את המוביל, תביעה כזו חייבת להתברר רק באיטליה.

באשר למבחן מירב הזיקות, קבע בית המשפט כי אין זיקה חד משמעית ומובהקת לפרוורם ספציפי, שכן מחד המוביל הינו מאיטליה, המבטח הינו מישראל, והנזק אירע באיזור ספרד. בנוגע לסוכן, נקבע בשולי הדברים שמינויו אינו יוצר זיקה נוספת לחברת הספנות לישראל אלא מדובר במינוי משיקולי נוחות.

לאור האמור לעיל בית המשפט דחה את בקשת חברת הספנות לעיכוב הליכים, וקבע שניתן לנהל את הדיון בבית משפט ישראלי. כמו כן, נפסקו הוצאות משפט בסך של 2,000 ש"ח שיחולו על-פי התוצאות של התיק העיקרי בעניין הנזק שנגרם למטען.

[ת"א (שלום ת"א) 25648-02-15 GRIMALDI EUROMED SPA נ' הפניקס חברה לביטוח בע"מ, החלטה מיום 16/12/2015, בפני השופטת נועה גרוסמן. ב"כ הצדדים: לחברת הספנות- עו"ד אורלי. למבטח- עו"ד הריס]

לסקירות נוספות שנכתבו על ידי צוות משרדנו בנושא מחלוקות בקשר למקום ההתדיינות ותניות שיפוט, אנא לחצו על הקישורים הבאים:

[יבואן הצליח להתגבר על תניית שיפוט בשטר מטען](#)
[ניצחון ליבואן - בית המשפט לא הכיר בתניית שיפוט בשטר מטען](#)
[מקום שיפוט לפי שטר מטען- בלעדי או לא?](#)
[בית המשפט העליון מאשר: מחלוקת בין ספק מדנמרק למפיץ ישראלי- תתברר בדנמרק](#)
[מחלוקת בין ספק דני למפיצו הישראלי- תתברר בדנמרק](#)
[תביעה נגד משלח אמריקאי תידון בישראל? הדעות בנושא חלוקות](#)
[האם תניית שיפוט ייחודית בחוזה/שטר מטען תכובד בכל מצב?](#)
[באילו מקרים לא תכובד תניית שיפוט ייחודית לבימ"ש זר?](#)
[סעיף שיפוט המופיע רק בקטלוג של ספק זר - לא יספיק](#)

* * *

הסקירה לעיל הינה בבחינת תמצית. המידע הכלול בה נמסר למטרות אינפורמטיביות בלבד ואין במידע כדי להוות ייעוץ משפטי. לקבלת פרטים נוספים, אנא פנו לעו"ד גיל נדל - ראש תחום יבוא, יצוא וסחר בינלאומי במחלקת מיסים ותגמול בכירים. בדוא"ל Gill.Nadel@goldfarb.com ו/או בטלפון 03-6089979.